

مسئله حل شود آن وقت خیلی زودتر می توانیم در مواد رأی بدهیم و این هیچ خلاف نظامنامه نیست .

فهییم المملک - بعد از افتتاح مجلس البته نظر آقایان هست که از وزارتخانه ها تقاضا شده که هر کدام بودجه چهارماه تا آخر سال خودشان را بیاورند به مجلس و آنها هم می دانستند طول می کشد و بعضی وزارتخانه ها هم هنوز ترتیب اساسی آنها تکمیل نشده بود مشغول بتکمیل بودند ولی از آنروز که مجلس بودجه چهارماه از آنها خواسته بود این بودجه ها را نوشتند و فرستاده اند بمجلس حالا باید دید تکلیف آنها چیست و تکلیف مجلس چیست این معلوم است که البته باید بهر طور هست این بودجه ها در مجلس بگذرد و تصویب بمجلس برسد تا آنها تکلیف خودشان را بدانند و مجلس هم بوظیفه خودش عمل کرده باشد و بیشتر این اسباب از این جهت تولید شده است که اینها مدتی بواسطه تنگی وقت در مجلس مانده است و از آنطرف وزارتخانه ها هم باطمینان بودجه که به مجلس فرستاده اند و مطابق همان امورات وزارت خانه خود را اداره کرده اند مثلا بدیهی است وزارت داخله روزی که این را پیشنهاد به مجلس کرد اطمینان این بود که تا آخر سال خواهد گذشت و تکلیفش معلوم میشود حالا میخواهم عرض کنم که با این ترتیب تکلیف مجلس چیست آیا باید موافق آنچه که آنها صورت داده اند تصویب نماید یا آنکه ممکن است حک و اصلاح نماید بدیهی است آنچه را که آنها خرج کرده اند همان را بآنها باید بدهند و تصور میکنم اگر این مسئله معلوم شود هم این بودجه و هم سایر بودجه ها خیلی زود از مجلس بگذرد .

وکیل التجار - بنده گمان میکنم اینطور که مخبر محترم فرمودند بدتر شش ماه وقت ما را باز صرف آن کند که ملاحظات در آن بودجه ها بکنند بنده عرض میکنم يك قسم مخارجی است که وزارت خانه ها کرده اند و قطعی است که کرده اند البته معلوم است آنها را باید پرداخت ولی يك قسم دیگر است که نداده اند آنها را و عده کرده اند در آنها نمیتوانیم رأی بدهیم و گمان میکنم این خیلی واضح است که در این قسمت اخیر ما باید ملاحظات زیاد بکنیم بلکه میگویم تاجم و خرج مملکت را صریحاً ندانیم یعنی صورت جمع و خرج نباید بمجلس ما نمیتوانیم در آنها رأی بدهیم زیرا نمیتوانیم داریم که رأی بدهیم بدهند یا نداریم و خوب است وزرای محترم بودجه دخل و خرج و بودجه های سال آتی هر چه زودتر بفرستند بمجلس تا در آنها فورری نمائیم .

رئیس - برای اینکه مجری مذاکرات معلوم شود لازم است عرض کنم در اینجا دو نظر است یکی آنکه مطابق میزانی که کمیسیون رأی داده و تصویب کرده مجلس رأی بدهد و شروع بمذاکرات نماید یکی آنکه آنچه خرج شده است صورت بدهند و برای آن رأی داده شود و این را ممکن است بعد از تصویب این بودجه وزارت داخله صورت بدهند که مجلس بداند چقدر از این باید تصویب شود .

افتخار الواعظین - بنده عرض می کنم

سه بودجه آمد بمجلس یکی بودجه وزارت جنگ یکی بودجه وزارت داخله یکی بودجه وزارت عدلیه و تمام آنها تصویب شد و البته میدانید که حال آنها هم حال همین بودجه امنیه بود یعنی آنها هم بودجه هذلسنه بنوده همین طور که در آنها رأی دادیم خوبست در این هم رأی داده شود و رد نشود و بنده تقاضا می کنم که مطابق تصویب کمیسیون رأی گرفته شود تا وزراء در مقام تهیه بودجه آتی برآیند و هر چه زودتر تقدیم نمایند

آقای دکتر علی خان - اظهار بنده هنوز بی جواب مانده است آیا ما حق داریم که در کلیات مذاکره نمایم یا خیر ؟

رئیس - از این مذاکرات معلوم نشده است که حق نداریم می توانیم مذاکره کنیم و هنوز گفته نشده است که حق رأی نداریم و رأی نمی گیریم .

حاجی شیخ علی خراسانی - در اینجا نوشته شده است ایالات و ولایات آیا عرض اینست که همه جا هست یا خیر ؟

فهییم المملک - جواب ایشان مفصل داده شده است گفته شد که این چهار ماه پیش داده شده و آنوقت وزارت داخله مشغول تکمیل تأسیس بود نمی توانیم بگوئیم هیچ جا نداریم یا بگوئیم همه جا داریم

آقا معزز المملک - بمقیده بنده تمام این مذاکرات خارج از موضوع است نظامنامه داخلی ما میگوید که قبل از شروع بمواد يك مرتبه رویهم رفته در کلیه بودجه مذاکره می شود آنوقت شروع بمواد می شود و این مذاکرات بایستی آنوقت بشود که مباحثه در کلیه بودجه بود در اینصورت وقتی که مجلس رأی داد مذاکرات در کلیه کافی است و شروع بمواد می کنیم دیگر نباید داخل کلیات شویم و اما در این باب عرض می کنم که معلوم است بودجه سال گذشته نباید در سال نو بمجلس بیاید و تصویب شود زیرا در هیچ يك از ممالک عالم اینطور رسم نیست بلکه بودجه هر سال باید قبل از وقت یعنی برای قبل از حمل بیاید بمجلس می خواهم عرض کنم که این بودجه هم بعد از وقت نیامده و چون چهار ماهه است تقریباً چهارماه قبل از سال هم بمجلس آمده است منتهی کثرت مشاغل ما را فرصت نداده است مانع بوده است که باو رسیدگی نمائیم حالا باید هر چه خرج شده است تصویب کرده

پس از جزئی شود در جزئیات

رئیس - بالاخره باید این مسئله بجائی منتهی شود و عجله مذاکره در اینجا کافی است ماده يك دهمه دیگر قرائت می شود .

(در این وقت ماده دوم را آقای معزز المملک قرائت کردند)

رئیس - لازم است این مسئله را به آقایان یادآوری کنم که وقتی گفته می شود مباحثه در کلیات است چرا اظهارات خودشان را نمی کنند آنوقت که داخل جزئیات می شویم در مطالب کلیه صحبت می کنند حالا رأی می گیریم مطابق پیشنهاد کمیسیون در ماده دوم هر کس تصویب میکند ورقه سفید بپندازد [پس از اخذ رأی]

معاذ المملک - عده حضار پنجاه و هفت ورقه سفید علامت قبول ۲۲ ورقه آبی علامت رد ده امتناع بیست و پنج .

رئیس - این ماده تکلیفش موق ماند و این باید بر گردد بکمیسیون زیرا که در مواد دیگر هم رأی بگیریم همینطور خواهد بود .

[پس از استخراج آراء رد کنندگان از قرار ذیل بودند]

ورقه آبی - افتخار الواعظین - حاجی مصدق .

الممالک - حاجی محمد کریم خان - ارباب کیخسرو - حاجی شیخ علی خراسانی - آقای سلیمان میرزا - آقای میرزا احمد - آقای میرزا محمد نجات - آقای اسدالله خان - آقای مؤتمن المملک .

تصویب کنندگان ورقه سفید :

آقایان : دکتر اسمعیل خان . نوری . ابوالقاسم میرزا . لسان الحکماء . شیبانی . معتمد التجار . مستشارالدوله . ذکا المملک . مصدق الممالک . متصرف السلطان . میرزا ابراهیم خان . حاجی میرزا رضا خان . حسنعلی خان . متین السلطنه . قوام الاسلام . دکتر علی خان . دکتر امیرخان . آدینه محمدخان . فهییم المملک . حاجی سید ابراهیم . صدیق حضرت . صدرالعلماء .

فهییم المملک - اینکه می فرمائید باید برگردد بکمیسیون کمیسیون چه بکند .

رئیس - توضیحات بخواهد بعد بمجلس راپورت بدهند .

فهییم المملک - کمیسیون توضیحی ندارد بخواهد اگر مخارج است که چه شده آن با دیوان محاسبات است کمیسیون چه کند .

رئیس - دستور جلسه آتی بودجه نظمی و بودجه مجلس شورای ملی است . (مجلس مقارن غروب ختم گردید)

جلسه ۷۱

صورت مجلس روز یکشنبه ۱۵ شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد صورت مجلس روز یکشنبه را معاذ المملک قرائت کرد .

تلگرافی از طرف صدراعظم ایران بان باد کوبه ساعد الوزاره در خصوص استقراض و حاضر بودن دادن اعانه وزارتت بتوسط حاج میرزا خلیل رئیس بلدیهرشت بمجلس در خصوص دادن تومانی دو هزار اضافه بر مالیات برای مصارف مجلسی و نیز تلگراف دیگر از انجمن ولایتی گیلان بتوسط نمایندگان آنجا بمجلس در خصوص استقراض و از انجمن قزوین و از کردستان درینباب قرائت شد اسامی تلگرافاتی که در تبریک عبدالشورا رسیده بود معزز المملک قرائت کرد .

رئیس - جز دستور مذاکرات امروز بودجه نظمی است و چون کمیسیون بودجه سایر ایالات و ولایات را بملاحظاتی که کرده اند مجزا کرده اند حال بودجه ایالات و ولایات خوانده می شود بهدمیرسیم ببودجه نظمی ولایات و ایالات [راپورت کمیسیون بودجه راجع ببودجه ایالات و ولایات قرائت شد]

رئیس - در کلیات باید یکدفعه مذاکره شود آقایانیکه در کلیه این بودجه صحبت دارند بفرمایند

حاج شیخولی - از قرار معلوم بودجه هائیکه از وزارتخانه‌ها پیشنهاد میشود بجهت چهار ماه گذشته است و آن چهار ماه گذشته چنانکه دیروز گفته شد صورت حساب است و بودجه آنست که در آن مخارج آتیه پیش بینی شده باشد و برای اینکه وقت مابعد نرود خوب است باقرار بگذاریم که همین بودجه سال جاری باشد اینگونه این صورتهار بگذاریم بودجه که برای سال آتیه بپس خواهد آمد و تصویب خواهد شد آنوقت اینصورترا بدیوان محاسبات بدهند.

وکیلالتجار - اساساً عرض میکنم کلیه باید اینمشکل تفکیک شود که تکلیف این بودجه هائیکه اینجا میآید بدانیم مثلاً در اینجا نوشته نظمه ولایات بنده شخصاً میدانم که مخارج نظمه ولایات باید جزء بودجه عمومی ودولتی باشد یا آنکه جزء بودجه خود آن ولایات است که مخارج او با بلدیة آنجمل است بمقیده بنده نمیشود از مداخل عمومی صرف بلدیة یا نظمه يك شهر خصوصی بشود چرا که نظمه هر ولایتی يك ترتیب تلجعه دارد و مخارج آن بعهده اهالی است و بنده اولاً عرض میکنم که اینها باید مجزا شود و دیگر آنکه چنانکه گفته شد اینها صورت جمع خرج گذشته است و آنچه گذشته است اگر ما بخواهیم از آن صحبت کنیم گمان میکنم وقت ما را خیلی ضایع میکند و این را چنانکه گفته شد باید بگذاریم برای صورت حساب و بنده عقیده ندارم که بودجه قطعه بقطعه بمجلس بیاید این بودجه ها تماماً یکسره بتوسط وزارت مالیه بمجلس بیاید و ما افلا بدانیم خرج ما چیست و دخل ما چیست و بدانیم که کس درازیم یا زیاد داریم و دیگر اینکه با هم حکومت هر جایی را همین کردن صحیح نیست مملکت تجزیه شده است بچند ایالت و ولایات و ولایات هم نمیتوانیم بگوئیم درجه اول و دوم داریم مثلاً ولایات هم اول و دوم داریم باید ولایات درجه اول حاکم بقدر معاون بقدر ولایت درجه دوم حاکم هم میزان معاون هم میزان هم بتوسط اداره کابینه و باشا قچی و غیره آنوقت بچند روزی وقت خودمان را صرف کنیم و برای ایالات و ولایات بودجه را باید يك قلم بمجلس بفرستند که ما بدانیم بقدر تفاوت خرج و دخل داریم یعنی اگر کس درازیم میتوانیم بگوئیم که دست و بال ما تنگ است باید يك مقداری حکومتها یا فرمانفرماها اگر ممکن است قدا کاری بکنند و کمتر حقوق بگیرند و اگر کس ندرازیم دست و بال مان باز است ممکن است یا بیکدردی ملاحظه آنها را بنمائیم و حقوق کافی بآنها بدهیم و همین دلالی که عرض کردم عقیده شخصی بنده این است که بودجه يك قلم باید بمجلس بیاید که دیگر آنقدر دچار زحمت و داخل مذاکرات جزئیات نشویم.

حاج سید ابراهیم - از اینک بودجه نظمه و غیره را در این بودجه ایالات نوشته اند معلوم میشود که این برای سال آتیه است و اینکه اینجا نوشته اند و ما بچه چهار ماهه معلوم میشود این صورت حساب است و دیگر اینکه می بینیم بعضی ولایات که جزء ایالات است در اینجا بعضی را جدا کرده است مثل اینکه سبزوار را از مشهد مجزا کرده اند و بعضی جاها را جدا نکرده اند در صورتیکه در بعضی جاها هنوز نظمه تأسیس نشده است اگر نباید از

ولایات جزء اسم برده شود چرا اینجا به و ولایات کل از بعضی ولایات جزء هم اسم بردماند و اگر باید تفصیل داده شود چرا از تمام ولایات جزء اسم برده نشده است مثلاً فارس چند ولایت نمره دوم دارد از قبیل نیریز و لارستان و بهجهان این مطلب را خوب است توضیح بدهند که بدانیم.

فهم الملک - بنده می بینم که در اینجا سه مسئله پیش آمده است و بمقیده بنده اگر اینطور بخواهیم داخل مذاکره جزئیات شویم گمان میکنم که تمام وقت ایندوره تقنینیه صرف شود و نتیجه حاصل نشود کلیه بودجه مملکت باید يك اساس و یکمیزان معینی داشته باشد و بطوریکه معلوم است باید یکسال یا دو سال قبل معلوم شود و از روی آن يك بودجه تعیین کنند در چهار ماه قبل قرار شد وزراء بودجه های موقتی را بمجلس بفرستند حالا که آمده است گفته میشود که این بودجه هائی که آمده است قطعاً خرج شده است یا خیر مقصود از تصویب شدن بودجه در مجلس نه این است که دولت کلاً باید تمام آنها را اخراج کند بلکه مقصود این است که تصویب شده است دولت میتواند خرج کند ولی باید در دیوان محاسبات موادی را که در مجلس تصویب شده است حوالجات آنها را ببینند و رسیدگی نماید آنوقت ببینند مخارجی که شده است مطابق آن تصویب است یا اینکه مطابق آن نیست اگر هست که تصویب میکنند اگر نیست و بمصرفی که مجلس تصویب کرده است نرسیده قبول نمی کنند پس باید گفت که باید بما حساب بدهند بجهت اینکه این از وظیفه دیوان محاسبات است و از تکلیف مجلس خارج است و این بودجه ها که آنجا آمده است يك بودجه های تعیناتی است که معین شده است و وزرا معطل بمانند که این در مجلس بگذرد و آنچه را که مجلس تصویب نماید اساس بودجه آتیه قرار بدهند باین جهت این را فرستاده اند بملاوه هم خواستند که آنچه را خرج کرده اند بتصویب مجلس باشد و ما هم برای اینکه برای آتیه يك میزانی در دست داشته باشند رأی دادیم حالا اینها هم از آنها است و معین است که تمام اینها را بخرج نرسانیده اند فرضاً اگر يك مقررری برای يك حاکم معین شده است بعد یکماه که آن حاکم رفت او را خواستند يك ماه نایب الحکومه بوده بعد حاکم که رفت حالا رسیدن باین حساب که آیا در این مدت چه قسم بوده است این با دیوان محاسبات است که رسیدگی نماید و وزارت مالیه بگوید که این حاکم در فلان مدت باید فلان مقدار حقوق را ببرد ما نباید داخل این مذاکرات شویم فقط مجلس باید يك میزانی را معین نمایند که آن مقیاس باشد برای خرج کردن و بمقیده بنده هر قدر داخل مذاکرات شویم از مقصد بکلی دور می شویم بجهت اینکه تمام مدت ماصرف اینمشکل خواهد شد و آنوقت هم که اینها صورت خواهند داد اگر بگوئیم که يك صورتی بیآورند که تمام آنها خرج کرده باشند این ممکن نیست بجهت اینکه فرستادن بودجه اصلاً برای این است که ما در آن نظارت بنمائیم چنانچه می بینیم پیشنهاد هائی که کرده اند اغلب در آن اصلاحات شده است اما در خصوص نظمه ها نظمه های ولایات تعییناً

مصدق الممالک در اینجا يك مطلب اساسی است که باید بدو عرض کنیم برای بنده توضیح بدهند ملتفت شویم اینها بیکه آورده اند بمجلس میگویند بودجه است و بودجه چیزی است که در نظامنامه ها معین کرده راست و از برای آن يك شورکته داشته است و اینها بودجه نیست در واقع بعضی ترتیبات وزارتخانه ها است و در اینها باید دوشور بشود بجهت پاره خصوصیات که در اینهاست چنانچه ماده ۶۲ از نظامنامه بخوبی بیان می کند [در این موقع ماده ۶۲ نظامنامه داخلی را قرائت کرد]

رئیس - این خارج از موضوع است
مصدق الممالک - خارج عرض نکردم این يك قانون مخصوص است این بودجه نیست بنده میگویم باید دوشور بشود دیگر اینکه اینها که نوشته شده است درسه ماه آمده است بمجلس و آنجا نوشته اند که باید بدانند که چه اشخاصی هستند که چه قسم خدمتی کرده اند و اینها تا بحال مانده است بملاوه وزیر مالیه نظریات خود را باید بگویند و اصلاحاتی که در مقابل شده است باید یادداشت شده باشد و بملاوه مخارجی که زائد بر مخارج معمولی مملکت شده است یا لازم است بشود در مقابل آن مخارج محلی باید معین کنند همین قسم که در بودجه مثلاً تفاوتی برای حکومت آذربایجان معین شده است همین قسم باید تفاوت عمل آذربایجان هم معین شود و در مقابل آن بگذارند فرض اینکه تفاوت عمل يك محل معتبر است از برای تفاوت خرجی که حالا پیدا شده است.

وحید الملک - آقایان بخوبی میدانند که در بودجه ها باید همان قسم که مخارج را معین می کنند محل خرج را هم معین نمایند بنده دو سؤال دارم یکی از معاون وزارت داخله يك سؤال از مخبر کمیسیون اول از معاون وزارت داخله سؤال

می کنم که آیا در وقت نوشتن بودجه وزیر مالیه را هم داخل شور در نوشتن بودجه کرده اند یا خیر که وزارت مالیه هم ملاحظه خرج و دخل را بنماید یا خیر.

معاون وزارت داخله - در جلسه پریروز عرض کردم وزارت مالیه بموجب يك صورت متحدالمال که بتمام وزارتخانه ها نوشتند و بوزارت داخله هم رسید که صورت مخارج دائمی و مخارج لازمه خود را بدهند بوزارت مالیه و اگر صورت ندهند بوزارت مالیه يك دینار بهیچ اسم بآنها نخواهد داد وزارت داخله لازم دانست که رقمه وزارت مالیه را معتبر بدانند لذا صورت مخارج خودش را نوشت و در این صورت بنده تصدیق دارم که مخارج نظمه در بعضی از ولایات بیش از آنست که نوشته شده است لکن چون صورت نداشتیم از مخارج آنها نشده است لکن معلوم است آنچه در اینجا نوشته شده است و خرج نشده است عرض کردم از باب این بوده است که چهار ماه قبل نوشتیم بملاحظه اینکه اگر بجهت تأسیس شود از روی همین زمینه عمل شود و این يك اعتباری برای وزارتخانه ها بود و آنچه خرج نشده است معلوم است وزارت مالیه و دیوان محاسبات تحقیقات می کند و نمیدهند و از آنها هم در چیزیکه خرج نشده مطالبه نخواهد شد این بدیهی است بنده هم جدی ندارم در اینکه همین تصویب شود وزارت داخله می تواند صورت آنچه مخارج کرده است تا بحال بمجلس بفرستند.

اسدالله خان - بنده در جلسه گذشته اصرار داشتم که اینها بطور صورت حساب بیایند برای اینکه ترتیب محاسبات بودجه اگر باید عمل کنیم آنوقت باید ۱۶ ماه بعد بمجلس بیاید باینجهت بنده اصرار داشتم نه بطور محاسبات بودجه بلکه بطور صورت حساب يك وزارتخانه بمجلس بیاید امروز بنده می بینم اگر بخواهیم از روی این ترتیب معمول شود اسباب اشکال خواهد شد برای اینکه در بعضی از نقاط بعضی مخارج شده است و در بعضی از نقاط نشده است در جاهائی هم که مخارج شده است تفاوت است باین صورت پس اگر صورت حساب بما ندهند درسه ماه بعد میتوانیم اینصورت را تصویب کنیم که این میزان خرج شده باشد اما يك مسئله اساسی که آقای مصدق الممالک گفتند خیلی قابل توجه است که باید تفاوت عملها منظور شود این خیلی صحیح است.

فهم الملک - در اوائل امر تحقیقاتی که ما کردیم معلوم شد سه چهار ماه قبل وزارت مالیه يك لایحه متحدالمالی بتمام وزارتخانه ها نوشته که صورت تمام مخارج خودشان را بمجلس بفرستند و تمام فروعات و هر چیزی به رسم می گرفتند باید جزو عایدات خود محسوب دارند و بیکقسمت دیگر که معنون گفت که صورت مخارج لازمه را گفتند بنویسند عرض از مخارج لازمه لوازم کار بوده است که بکمترتیه آن مخارج میشود مثلاً از قبیل مین و صندلی و غیره و معلوم است از اینها نمیشود چیزی کسر کرد اما در خصوص سایر مخارج دائمی از قبیل مواجب اجزاء دفتر و اعضاء آنرا به بینیم یا میشود کسر کرد حالا کمیسیون که مقداری کسر کرده در بودجه های سابق هم مذاکره میشد در این خصوص دو صورت بنظر میآید یکی آنکه

از فقرات کسر شود در اینصورت حقوق نفقات باید داده شود یکی آنکه از حقوق نفقات کسر شود در آن صورت از حقوق آتیه آنها باید متدرجاً کس گرفته شود ما باید اضافه که بآنها داده شده است از آنها پس گرفته شود در هر حال عرض اینست که پس از تصویب مجلس باید از همین رو وزارت مالیه بحساب آنها رسیدگی نماید.

کاشف - در جلسات سابق خیلی مصر بودم که کار بطوری که باید بگذرد نمیکند بآن سرعت مطلوبه و میگفتند با طاق بزرگ که رفتیم بهتر خواهد شد متأسفانه می بینم که از روزی که باین اطاق آمده ایم می بینم کار پیش نمیرود در آن اطاق دو بودجه گذشت بودجه وزارت چنگ و بودجه عدلیه و در اینجا يك بودجه همین قسم مانده است بنده عرض میکنم يك روز بودجه سته بمجلس می آید و اسباب مذاکرات خواهد شد و حالا بنده لازم میدانم که همین بودجه از برای همین سته تصویب شود و در خصوص اینکه بعضی میگویند وزارت داخله صورت بدهد بنده صحیح نمی دانم بجهت اینکه معلوم است چیزی خرج نشده گرفته نخواهد شد و اینکه گفته شد که باید مقابل این مخارج باید بر عایدات افزوده شود یا آنکه محل آن را معین کنند این از وظیفه مجلس خارج است و بادولت است و يك عرض دیگر هم دارم در خصوص چیزیکه آقای متین السلطنه فرمودند راجع باین که مطابق نظامنامه داخلی ممکن است بعضی نقطه های کوچک را سر جای خود بنمایند بنده هم همین استدعا را می کنم بجهت این که این جا که آمدیم مجبور بطول کلام می شویم.

حاجی آقا - يك مقدار از عرایض بنده را کاشف فرمودند که شخص خسته می شود از این اندازه طول مطلب و بنده تصور می کنم این طول مطلب بواسطه مطالعه نکردن ماست اگر مطالبی که مطرح می شود قبل از وقت درست مطالعه کرده باشیم حالا اسباب طول کلام نخواهد شد اما در خصوص بودجه که گفته می شود طول کشیده است این تقصیر وزرا نیست آنها چهارماه پیش فرستاده اند این بودجه را بمجلس ما به مجلس نیاورده ایم تقصیر آن ها نیست و این که گفتند جمع و خرج راجع بدولت است درست است لکن بزرگترین وظیفه مجلس معادل میزان جمع و خرج مملکت است مگر این که من نمی دانم چه شده که بودجه دو وزارت خانه گذشت و بودجه وزارت داخله هم گذشته و این يك جزء از آن بودجه است اگر بواسطه خرج نکردن است معلوم است آنها نخواهند گرفت چیزی را که خرج نکرده اند بملاوه ما يك کنترل باید به تمام وزارتخانه ها داشته باشیم که از وظایف مخصوص مجلس است بنده می گویم اگر بنا شود این جزئیات را تکرار کنیم قیر از تضییع اوقات مجلس نتیجه نخواهد داشت بنده عرض می کنم باین همه مکررات باز به همین بودجه رأی خواهیم داد و يك قدری هم مانع پیشرفت کار اسمی است که برای این گذاشته ایم که بودجه است و این طور نیست این يك مخارجی است و بودجه جمع و خرج مملکت است باید این را تصویب کرد و صحبت را در اساس بودجه که بمجلس می آید باید نمود.

رئیس - باز می بینیم صحبت اساسی نمی شود و خارج از موضوع صحبت می شود
وکیل الرعایا - موضوع این است که بودجه از مجلس بگذرد یا خیر بنده مخالفم با آنها که می گویند نباید بگذرد بنده می گویم اساس زندگانی ماملتزم بمانند است اگر امنیت نداشته باشیم هیچ چیز نداریم حالا آنها که می گویند نباید از مجلس بگذرد بنده می گویم وزیر چه می کند چه قسم بان هادقوق بدهد آنطور که خودش پیشنهاد کرده است که از برای فرمانفرمای آذربایجان بیست و چهار هزار تومان بآن طور که شامی گویند با آنطور که بعد تصویب خواهد کرد چه قسم باید بآنها حقوق بدهد فرض کنید امروز دونفر نعل می خواهید برای شما کار کنند بنده می گویند دونفر نعل برای مایاور آن نعل می خواهد روزی يك تومان بگیرد شما می خواهید روزی دونفران بدهید يك نفر باید بین این دورا که پنجرانست بگیرد و بر همان قرار تمام نماید.

اما این که گفته شد ما اگر دخل داشته باشیم می توانیم خرج کنیم اگر نداشته باشیم نمی توانیم جواب آنهائی که آنروز که نشستند و گفتند باید پنج کور بوزرا اعتبار داده شود برای چه این رأی را اظهار می دارید بجهت این بود که میدانستید کس درازیم یا باوجود این ملاحظه که در سابق کرده بودید لازم دانستید بآنها اعتبار داده شود و بنده لازم می دانم که از برای حکم يك اصولی در حقوق آنها باید اتخاذ شود که حق رق مثلاً فرمانفرمای آذربایجان و فارس و کرمان و خراسان فلان قدر و شهرهای نمره دوم و سوم فلان قدر بعد برویم سراین که اینها چه وقت داخل خدمت شده اند و از چه تاریخ باید حقوق بگیرند بنده تصور نمی کنم يك وزیری مخارجی که نشده است مطالبه نماید و این اظهارات اسباب این می شود که آن قدرت را از آنها سلب می کنند در صورتی که این پول را هم بآنها بالاخره خواهد داد.

شهبازی - بنده هم گرچه موافقم لیکن عرض میکنم اگر بخواهیم ملاحظه توافق جمع و خرج را بنمائیم این نمی شود بنده عرض می کنم اگر تفاوت عمل ولایات را درست جمع نمایند و ضبط کنند کسر نخواهیم داشت.

تقی زاده - بنده بقاعده موافق و مخالف مخالفم و اینکه گفته میشود خارج از موضوع میشود بنده میگویم موضوع همانست که وکیل الرعایا گفت و میگویم باید بودجه بر گردد بوزارتخانه ها و اینکه گفته میشود بی ترتیبی امور از خود دان است اینرا باید بیکدردی تعمق کرد و بی برد که این بی ترتیبی ما از بی ترتیبی وزارتخانه ها است و عدم موافقت آنها با اصول مشروطیت و با امور پارلمانی است بطوریکه هر کدام آنها اقدامی میکنند بدون اطلاع سایرین آنها و آنوقت باید بمجلس بیایند در صورتیکه مجلس و وزارتخانه مثل دو چرخ کالسکه است تا چرخ جلو نکرده چرخ عقب نمیگردد مادام که وزرا با ما همراهی نکنند کار پیشرفت نخواهد کرد و وزرا باید صورت جمع و خرج را بگویند چیست و بگویند فلان تأسیس تازه را میخواهیم بنمائیم و فلان قدر مخارج لازم دارد این نمیشود که بیکدردی نمیشود در ضمن بودجه وزارت داخله برسیم باینکه سدهاواز راهم میخواهیم به بندهم و فلان قدر خرج دارد حالا می بینیم

دولت میخواند يك شصدهفتصد هزار تومانی علاوه بر بودجه نماید از برای تأسیس امنیه در چند ولایت و این باید یکمرتبه بمجلس وزرا برود بعد از آنکه تمام آنها متفق شدند آنوقت باید بمجلس بیاید و اینهم مسلم است که یکمرتبه ما نمیتوانیم از طهران تالار و خرم آباد رادر تحت ترتیب صحیح بیوریم چون ده کرور خرج لازم میشود پس باید از طهران شروع شده سالی یکی دو نقطه را با منظور تحت نظام بیاوریم حالا آنجا نوشته شده است حکومت آذربایجان ماهی بیست و پنج هزار تومان با انواع آن سالی قریب صد هزار تومان میشود بهمین ترتیب چهار نقطه مهم دیگر قریب يك کرور مخارج ایالات فقط هست با ایالات خیلی میشود و آنوقت جواب میگویند که آنروز رای مجلس يك کرور اظهار داشتند بله اظهار شد لکن برای این بود که قشون بگیرند و دو کرور هم از بودجه نظام محل داشتند بآن تفصیلات که می دهند این مطلب راجع بچنگ نیست راجع بداخله است و یکی از وکلا گفت این ترجمه فارسی دارد جمع و خرج است نه بودجه و صحیح گفت بلکه میتوان گفت این يك صورت حساب است و یکی از وکلا گفت که مخارج نظمی از مخارج محلی است چرا اینجا آمده است صحیح است مخارج محلی اینجا آمده است بودجه نظمی آمده است لکن بنده يك چیزی تصور میکنم بهتر میدانم گرچه در نظر اول شاید خیلی سبک بنظر بیاید لکن تصور میکنم اگر تعمق نمایند خیلی مقید واقع شود و آن اینست که مخارج حکام راهم جزء مخارج محلی نموده از محلهها بدهند و بعد وزراء محلهای صحیح پیدا کرده بایک آبرومندی بمجلس بیاورند و یکی از این محلهها در نظر بنده است و تصور می کنم که از همان محل موجب آنست که از سال نو باید شروع شود بجمع آوری این تفاوت عملها جزو کبسه دولتی خواهد آمد و یکی از مطالبی که لازم است بگوئیم مثل مخارج امنیه است اینست که از برای چهار ماهه حکومت آذربایجان نوشته شده است هشت هزار تومان این داده شده است یاخیر دیگر آنکه باید صورت جمع و خرج کلا در وزارت مالیه صورت داده شده باشد و از برای اصول جدید و مشروطیت ترتیب جدید هم لازم است نه اینکه بگویند یکمده دور هم بنشینند و روزی صد مرتضی را جواب توی هاشمی بنویسند این قبیل امورها باید بطوریکه در سایر جاها معمول است عمل نمایند.

فهییم الملک - اینکه تقی زاد فرمودند خوب بود وزرا دور هم می نشستند و ترتیبی در ادارات میدادند در پروگرام آنها تأسیس ادارات جدید بود و اینکه آنها اینصورت را نوشتند برای این بود که مجلس بآنها گفت صورت بدهید پول بآنها داده نخواهد شد و آنچه راجع بتأسیس است که میگویند تأسیس نشده آنها هم مخارج چیزیکه تأسیس نشده نوشته اند فقط طهران است که نوشته شده بود باقی مطالب که باید جمع و خرج کلا بمجلس بیاید و بودجهها تماماً در اول سال بمجلس بیاید با آقای تقی زاد همراه هستیم.

رئیس - این پیشنهاد یکمرتبه خوانده میشود و رای میگیریم چنانچه تصویب شد رفع تمام اختلافات خواهد شد (پیشنهاد قرائت شد قریب باین مضمون)

پیشنهاد میشود آنچه از بودجههای موقتی که بمجلس آمده است عودت داده شود و صورت حساب بمجلس داده شود و صورت وزارت مالیه بدهند.

رئیس - هر کس این پیشنهاد را تصویب میکند قیام نماید (با اکثریت پذیرفته شد با ۳۹ رای بودجه موقتی مجلس قرائت شد راپورت کمیسیون محاسبات نیز قرائت شد)

مر ترضی قلی خان - این کتابچه که خوانده شد از طرف کمیسیون محاسبات و اداره مباشرت است و چند روز مذاکره کردیم و تماشای از روی کمال صرفه جوئی نوشته شده است کمیسیون محاسبات مجبور است که تشکر از زحمات اداره مباشرت بنماید ترتیب کتابچهها را مرتب کرده بودند نه از حسن ترتیب نمیشد چشم از آنها برداشت و لازم میدانند از باب مخصوصاً تشکر نماید و چند مورد است که کمیسیون محاسبات نظری داشته اشاره شده است سایر مواد صحیح است لکن از طرف مستخدمین از قلمت موجب شکایت شده است باید در حق آنها امرحتمی شود و دست لباس هم از برای سربداران معین نمایند

ارباب گیمخسرو - اظهاراتی که مخبر محترم کمیسیون محاسبات درباره اداره مباشرت فرمودند اداره بوظیفه خودش عمل کرده است و همین قدر اداره خوش وقتی دارد که اقدامات و اعمالش مطبوع واقع شده اما در خصوص تقدیم بودجه مجلس سه ماهست نوشته شده و حاضر است لکن چون پاره ملزومات برای اداره مجلس لازم بود و خرید نشده بود تصور کردم که آنها هم خرید شده بود که در جزو بودجه آنها نوشته نشود و وقتی که اداره مباشرت شروع بکار کرد مجلس هیچ نداشته است و تمام لوازمات تهیه شده است دیگر آنکه نظر اداره به این بوده است که بعضی ترتیبات که از سابق بوده که انعام و غیره بمستخدمین جزء از قبیل فراش و غیره داده می شد موقوف باشد و این نمی شد مگر آنکه حقوق کافی بآنها داده شود و سر همراه هم بآنها برسد که بهانه بدست آنها نباید تعارفی نگیرند و بدو عرض می کنم عین صورتی را که اداره مباشرت بکمیسیون محاسبات تقدیم کرده بآن عمل شده است لکن در آتی هر قسم بودجه بمجلس در مجلس تصویب شود از اقرار معمول خواهد شد.

فهییم الملک - بنده در جلسات سابق عرض کرده ام که دولت در سال يك جمع دارد يك خرج يك عایدات دارد که عبارت از جمع است يك مصارفی دارد که عبارت است از خرج وزارت خانهها و حکام و پارلمان و غیره و کمیسیون بودجه را معین می کند برای اینکه کلیه جمع و خرج را ملاحظه نمایند اینست که وزارتخانهها و مخارج ائانه سلطنتی و غیره را بتوسط وزارت مالیه باین کمیسیون می فرستند که این ملاحظه را بنمایند و او نظریات خود را می نمایند و کمیسیون هیچ فرقی بین مخارج مجلس و مخارج يك وزارت خانه نمی گذارد و تصور می کند که این بودجه باید برود بوزارت مالیه و از آنجا ارجاع بکمیسیون بودجه شود و این بودجه بمجلس این صبر قانونی را نکرده و بکمیسیون بودجه نیامده است و اگر نیاید بکمیسیون بودجه معلوم می شود يك مخارج دیگری سواى مخارج مملکتی منظور شده است دیگر آنکه این اجزاء با اجزاء سایر ادارات ابدأ فرق ندارد تصور می کنم که رئیس

يك اداره وزارتخانه بارتیس اداره مجلس مثلاً باید مساوی حقوق بگیرد مدیر يك شعبه در يك وزارت خانه در حق باید مساوی باشد بامدییر شعبه مجلس دیگر آنکه در صورت داده اند یکی آستکه اداره مباشرت داده است یکی آنست که کمیسیون محاسبات داده است آنچه کمیسیون محاسبات صورت داده است باید بمجلس بیاید

مر ترضی قلیخان - فرمایشات فهییم الملک وقتی صحیح بود که کمیسیون محاسبات چه کمیسیون و اینکه گفتند کمیسیون محاسبات بوزارت مالیه اطلاع بدهد صحیح است لکن نه باینطور که می گویند در این ماه مخارج دو هزار تومان است تصویب می کنید یا خیر فقط وزارت مالیه باید اطلاع داشته باشد که مخارج مجلس در سال چند است و جزو جمع و خرج بیارود و آنچه اشاره بهی ترتیبی این راپورت کردند اینطور نیست این را اداره مباشرت بهیئت رئیسه پیشنهاد کرده است از آنجا بکمیسیون محاسبات رجوع شده و کمیسیون بمجلس پیشنهاد کرده است نظامنامه اداره مباشرت هم که راجع بتکالیف اعضاست از طریق اداره مباشرت بکمیسیون پیشنهاد شده و طبع و توزیع شده است

متمین السلطنه - بنده اولاً مسترد می دارم آنچه عرض خودم را که بمحل نطق بیاید و ثانیاً بنده فرقی بین بودجه با سایر بودجهها نمی بینم و اینکه رفته باشد از طرف اداره مباشرت بکمیسیون محاسبات او را مصون نمی دارد از اینکه بکمیسیون بودجه نرود و اگر بخواهیم اقتباس از سایر ممالک بکنیم خواهیم یافت که مخارج پارلمان دنیا میرود به کمیسیون بودجه بعد از آنکه وزارت مالیه رفته باشد و پیشنهاد می کنم که باظهار آقای فهییم الملک رای گرفته شود.

میرزا ابراهیم خان - بنده مخالف با مخبر میخوامم بیرسم تعیین يك هیئتی باسم مباشرت و محاسبات برای چیست تصور میکنم تعیین يك هیئت باسم مباشرت در حکم وزارت مالیه است و يك هیئت باسم محاسبات در حکم کمیسیون بودجه است و وقتی از طرف نمایندگان هیئتی منتخب میشوند بنده فرقی بین آنها نمی بینم که صلاح نمی دانم یاخیر چیزی را که لازم است خیلی زود بگذرد و طول نکشد و چیز دیگری می بینم که تقاضا میکنم زودتر بودجه مجلس بگذرد باینجهت که طوری آنها در تحت نظم و مشق آمده اند که علاوه باین حقوق چیزی برای آنها نرسد و عرض می کنم هیئتی که باید تمام اوقات خود را صرف خدمت نماید باید طوری لوازم آسایش آنها را فراهم کرد که بهیچوجه محتاج نباشند و میخوام تقاضا کنم که يك عشر بر کلیه حقوق آنها افزوده شود

وکیل الرعایا - اولاً بنده تصور نمی کنم موقع تقاضای کمیسیون بودجه گذشته است و در خصوص اینکه بحقوق مستخدمین افزوده شود شما نظر تان بجائی است که چشمتان می بیند در صورتیکه اگر يك اضافه بدهیم صد هزار تومان تفاوت بودجه حاصل خواهد شد بجهت اینکه در تمام ادارات این اضافه را تقاضا خواهند کرد و این مخالف با مملکتی است که یکساعت پیش اظهار کردید نمی توانیم بیش از این حق ندارند اینرا میگوئیم که بیش از این نمی توانیم بدهیم.

وکیل التجار - ماده ۱۶ و ماده ۱۳۷ از نظامنامه داخلی قرائت کرد مشعر بر اینکه بودجه مجلس را اداره مباشرت معین کرده بکمیسیون محاسبات میدهد بدون اشاره باینکه بکمیسیون بودجه بوزارت مالیه اظهار دارند

رئیس - مذاکرات در کلیه بودجه مجلس کافی است حالارای می گیریم در اینکه داخل شود مواد شوم هر کس تصویب می کند قیام نماید [اکثریت حاصل شد]

سلیمان میرزا - میخوامستم عرض کنم این ماده که در سایر بودجهها قید شده است اینجاهم قید شده است یاخیر که از حقوق نمایندگان آنها که حقوق دولتی دارند کسر می شود یا خیر

مر ترضی قلیخان - این نباید آنجا قید شود وقتی که در مجلس صحبت شد و رای داده شد و قانونی شد آنوقت می شود در آن صحبت کرد ولی کمیسیون حق نداشت در این باب اقدامی نماید

وکیل الرعایا - اینکه مخبر گفت حق او نبود صحیح است ولی ما که نمیخواهیم رای بدهیم لازم است بدانیم اگر بنا شود آن موضوع شود در این صورت نمیتوانیم رای بدهیم

مر ترضی قلیخان - بنده خیلی تمجب میکنم که مخصوصاً وادار میکنند که شما خلاف قانون نمائید يك کمیسیون که مرکب از شش نفر است چطور می تواند قانون وضع کنند و اینکه میگویند نمیتوانیم رای بدهیم محتاج برای نیست رای داده شده است و این قانون نوشته خواهد شد و بمجلس خواهد آمد فرض این است که مربوط بکمیسیون محاسبات بهیچ وجه نبوده است.

آقای شیخ ابراهیم زنجانی - این در تمام بودجهها بود نمیدانم در اینجا چرا نیامده است

دکتر اسمعیل خان - این خیلی صحیح است بنده یکماه قبل پیشنهاد کردم این جا محل ندارد این بودجه مجلس نیست صورت حساب گذشته است و اگر لازم میدانند از هیئت رئیسه درخواست شود آن طرح بمجلس بیاید

آقای تقی زاده - اینکه گفته شد صورت حساب مجلس است این را منتظر نبودیم که صورت حساب از هر وزارتخانه مرتب باین جهت منتظر بودیم که بودجه مجلس در اول سال بمجلس آمده باشد اما در خصوص وکلا بنده برخلاف هستم برای اینکه اشخاصی که داخل خدمت دولتی می شوند مثل اینست در يك معدن طلا وارد شده اند روز بروز از دیاد موجب دارند حقوق تقاعد دارند اولادشان بعد از خودشان حقوق می برد در اینصورت اگر حقوق او جزو موجب او محسوب شود يك تعمیلی با داشته است اما وکیل مجلس این موجب را ما دام که وکیل است میبرد ممکن است بعد هم وکیل شود علاوه اضافه موجب ندارد حقوق تقاعد هم ندارد بلکه اگر بگویند صد تومان هم کم است صد و پنجاه تومان بآنها داده شود شاید بنده هم تصویب کنم بجهت آنکه رؤسای ادارات صد تومان دارند لکن حقوق دیوانی بدیالی که ذکر شد نباید داده شود بآنها برای آنکه ممکن است از ریاست باز

ترقی کند و حقوق زیادتر ببرد لکن وکیل دیگر اضافه حقوق ندارد ممکن است بعد از يك دوره انتخاباتیه مجدداً هم انتخاب شود در اینصورت يك جزئی حقوقی که داشته است باید باو برسد

متمین السلطنه - بنده از اشخاصی هستم که می گویم بین نمایندگان سایرین فرقی نیست آنها هم حقوق دیوانشان باید جزء مواجیشان محسوب شود می گویند یکنفر مأمور دولتی بعد از چند سال حقوق تقاعد می گیرد يك نفر نماینده بهتر می تواند حقوق تقاعد بگیرد یکنفر نماینده فرمودند اگر خیانت نکنند اضافه حقوق نخواهند بود بنده عرض می کنم بنک نماینده در صورت عدم خیانت بهتر میتواند ترفیحات کامل نماید و اینکه می فرمایند حقوق دیوانی نماینده باو داده شود این صحیح نیست در اینکه حقوق پانصد تومان صد و پنجاه تومان شود شاید بنده هم همراهی باشم لکن يك حقوقی بماهاهمکی داده شود این غلط است

لسان الحکماء - این مذاکرات حالاً بموقع است قانون اینطلب بکمیسیون مبتکرات آمده بمجلس خواهد آمد و آنوقت ممکن است در اینباب همه قسم مذاکره نمود

رئیس - مذاکرات در این مطلب کافی است حالا باید در ماده اول رای بگیریم

وکیل التجار - تمام بودجه يك ماده است

رئیس - همین طور است حالا رای میگیریم که تمامی بودجه يك رای گرفته شود

مر ترضی قلیخان - اینها پنج ماده بیشتر نیست و چون پاره اصلاحات دارد پنج رای گرفته شود

وکیل التجار - در باب نمایندگان رای گرفته شده دیگر نمی شود تجدید رای کرد

دکتر اسمعیل خان - اینرا هم بدانند آقایان که باین بودجه مجلس عمل شده است و تمام رای کمیسیون مباشرت داده است برای تمام يك رای داده شود

رئیس - چون در باب حقوق نمایندگان در مجلس سابق همین قسم عمل شده است باین جهت بقیه و قعود رای می گیریم

ارباب گیمخسرو - در ابتدای این مجلس هم رای گرفته شود

در اینموقع پیشنهادی از بعضی از وکلا قرائت شد باین مضمون: چون نمایندگان محترم از خارج آمده اند و در طهران خانه ندارند لهذا ماهی یکصد تومان کفایت مخارج آنها را نمی کند پیشنهاد می کنیم در صورتیکه نمایندگان محترم تصویب فرمایند مقرری نمایندگان را از قرار ماهی یکصد و پنجاه تومان قرار بدهند

خیابانی - ابوالقاسم میرزا - معتمدالتجار - فاتح الملک - عبدالعسین - ابراهیم - وحید الملک - مین الرایا - میرزا آقا رضا - محمد حسین الموسوی - مصدق الممالک

دکتر اسمعیل خان - چیزی را که بعضی امضاء کرده اند و یکی از آنها خود بنده هستم تصور می کنم وقتی شود رای داد که آن بودجه ها

که بمجلس می آید قلم نکشیدن را بروی آنها نمی گذاریم شما ملاحظه کنید امروز که آمده ایم اینجا نشسته ایم يك جلسه وقت مجلس را تمام کرده ایم نتیجه اش چه شده غیر از اینکه مذاکره در بودجه مجلس و اینکه خودمان ماهی صد تومان را صد و پنجاه تومان بریم کاری کرده ایم به بیشه این چه اثر خواهد داشت بنده بهیچوجه تصویب نمی کنم اما خودم رایس میگیرم و باین قلمت وضیق مالیه روانیست ماهی صد و پنجاه تومان گرفتن نمایندگان

افتخار الواعظین - موافق ماده ۶۰ از نظامنامه اصلاحاتی که از طرف نمایندگان میشود بدراً در قابل توجه بودن آن باید رای گرفته شود

منتصر السلطان - بنده صد تومان راهم زیاد می دانم بجهت اینکه مملکت استطاعت ندارد ما بودجه وزارت داخله را رد کردیم بجهت اینکه قدری زیاد روی شده بود بنده هیچ تصویب نمی کنم این زیاد شمارا

آقای سید حسین اردبیلی - بنده موضوع پیشنهاد را طوری می بینم که آنها را که امضا هم کرده اند نمی توانند رای بدهند این پیشنهاد دو صورت دارد يك نقطه نظر حفظ خارج است اگر بخواهیم از این نقطه نظر تصور کنیم ممکن است از تمام حقوق چشم ببوشیم لکن اگر ملاحظه اصل مطلب را بخواهیم کرده باشیم در اینصورت چیز زیادی نیست برای اینکه نمایندگان از اطراف آمده اند و مخارج زیاد دارند در این صورت کم است و این پیشنهاد لازم است لکن اینک اثرات خارجی این پیشنهاد چه قسم خواهد بود آنرا ملاحظه کنیم صلاح نبود پیشنهاد شود

وکیل الرعایا - اولاً گمان می کنم يك اشتباهی شده در این مسئله که گفتند حقوق دیوانی جزء موجب محسوب شود برای اینکه آنکه ما گفتیم حقوقش جزء موجب محسوب شود آنستکه در سال شش هزار سه هزار تومان حقوق میبرد آنوقت يك کاریکه رجوع میشود گفت ماهی دو صد تومان از او کسر شود این راجع بآن نیست که يك جزئی حقوق دارد اما در خصوص رد و قبول این پیشنهاد یقین است که رد خواهد شد نظر باین که يك قدری هم باید فداکاری برای ملت کرد وضیق مالیه هم اجازه نمی دهد اگر يك روزی مالیه مملکت اجازه داد آنروز ممکن است تصویب کنیم که بیشتر داده شود

کاشف - بنده کلیه این مذاکرات را زیاد می دانم رای گرفته شود

رئیس - در قابل توجه بودن این پیشنهاد رای می گیریم هر کس قابل توجه می داند قیام نماید

رئیس - برای اینکه حقوق نمایندگان از قرار ماهی صد تومان داده شود رای می گیریم هر کس تصویب می کند و رفته سفید ۴۸ ورقه آبی ۳ امتناع ۱۲

اصامی رای دهندگان بورقه سفید ترتیب: میرزا ابراهیم خان - رئیس - حاجی سید نصرالله - میرزا احمد - فاتح الملک - معزز الملک - معتمدالتجار - حاجی محمد کریم خان - ممتازالدوله

ذکاء الملک . معاضد الملک . صدرالعلماء . مرتضی قلیخان . حاجی میرزا رضاخان . شیبانی اسدالله میرزا . سید حسین اردبیلی . تنی زاده . دکتر امیرخان . قوام الاسلام ناصر الاسلام . فهیم الملک . حکیم الملک - دکتر اسمعیل خان . وکیل الرعایا . لسان الحکماء طباطبائی . ابوالقاسم میرزا . میرزاداد خان . آقا سید جلیل . وکیل التجار . حاجی شیخ علی خراسانی . نویری . حسنعلی خان . میرزا اسدالله خان . حاجی آقای شیرازی . سید حسین کزازی - حاجی سید ابراهیم . وزیر زاده . ارباب کیخسرو افتخار الواعظین - شیخ رضا . آقا سید محمد رضا موتمن الملک . محمد هاشم میرزا - شیخ ابراهیم زنجانی عز الملک .

(اشخاصی که رد کردند)

حاجی میرزا آقا نجات - سلیمان میرزا

رئیس - قسمت اول با اکثریت تصویب شد حال در قسمت دوم راجع بتفاوت حقوق رئیس ماهی صد تومان رأی می گیریم کسانی که تصویب می کنند ورقه سفید خواهند انداخت [رأی گرفته شده]

معاضد الملک - عده حاضر ۶۳ ورقه سفید علامت قبول ۵۰ ورقه آبی یک امتناع ۱۲ رد کننده نجات

(تصویب کنندگان)

دکتر اسمعیل خان - ابوالقاسم میرزا - مرتضی قلی خان - حاجی میرزا آقا سلیمان میرزا دکتر امیر خان . آقا شیخعلی . افتخار الواعظین موتمن الملک - معاضد الملک - وکیل الرعایا - حاجی - سید نصرالله - متین السلطنه - معین الرعایا حاجی محمد - کریم خان - کاشف - مصدق الملک - منتصر السلطان میرزا احمد - حاجی شیخعلی - اسدالله میرزا - آقا سید ابراهیم - آدینه محمدخان - عز الملک - شیبانی - تنی - زاده - فاتح الملک - حسنعلی خان - وکیل التجار ارباب کیخسرو - وزیر زاده - آقا سید جلیل - معتمد التجار اسدالله خان - حاجی آقا میرزادادخان - فهیم الملک حکیم الملک - ادیب التجار - شیخ رضا - طباطبائی ممتازالدوله - ناصر الاسلام - لسان الحکماء - صدر - العلماء - قوام الاسلام معزز الملک - محمد هاشم میرزا تربیت - نویری .

رئیس - موضوع مذاکرات روز سه شنبه بقیه بودجه مجلس راپورت کمیسیون فوائد عامه راجع بامتیاز طلاشویی عراق راپورت کمیسیون بودجه راجع بتعمین حقوق ورثه مرحوم حاجی میرزا ابراهیم آقا - قانون ثبت اسناد (گفتند قانون قبول و تکمیل پروات تجارتیست .)

رئیس حرکت کرد مجلس یک ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۷۳

صورت مجلس یوم چهارشنبه ۱۸

شهر ربیع الاول ۱۳۲۸

مجلس سه ساعت قبل از غروب آفتاب در تحت ریاست آقای مستشارالدوله تشکیل شد صورت مجلس یوم یکشنبه ۱۵ را آقای معاضد الملک قرائت کردند

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست؟ میرزا داودخان - در صورت مجلس اسامی آقایانیکه اضافه حقوق و کلارا پیشنهاد کردند باید نوشته شده باشد نوشته نشده

رئیس - دیگر ملاحظه هست [اظهاری

نشد] [صورت مجلس را رئیس امضاء نمودند]

حاجی شیخعلی - بنده عرض میکنم نظامنامه داخلی ما مینویسد که دستور مجلس را خود مجلس تعیین خواهد کرد اگر دستور مجلس را خود مجلس بخواند معین کند باین ترتیب که مابیش آمده ایم که داخل یک مطلبی میشود و رمان و قصه گوئی می کنیم فایده ندارد جز اینکه ترتیب مذاکرات ما هر روز طول بکشد بنده عرض می کنم عده وظایف ما نظارت در مالیه مملکت است و از هر صاحب وجدانی اگر سؤال کنیم که وظایف ما چیست خواهند گفت که نظارت در امور مالیه از اهم وظایف شما است قانون اساسی ما هم حکم میکند که دیوان محاسبات باید تشکیل شود و بجهت آن قانونی هم طبع شده و قریب سه ماه است در دست و کلا است .

رئیس - قانون دیوان محاسبات را تازه وزیر مالیه نوشته و فقط به بنده ارائه داده است .

حاجی شیخعلی - پس بهتر این است که مشغول شویم و قانون دیوان محاسبات را زود تر مرتب کنیم و آنرا تشکیل بدهیم و از قراریکه امروز شنیدم اگر چه رسمیت ندارد ولی شنیدم که بعضیها استعفا داده اند در این صورت خوبست هر چه زودتر هم خود را مصروف بداریم که دیوان محاسبات را تشکیل کنیم و مثل این بودجه هائیکه نوشته میشود و مجلس می آید و اسباب تعطیل امورات و تضییع وقت میشود بانجا رجوع نمائیم

رئیس - عرض کردم که قانون دیوان محاسبات نوشته شده و فردا یا امروز بوقلا داده می شود که مشغول ترتیب آن بشویم .

حاجی شیخعلی - عرض از عرض بنده این است که دستور مجلس را اگر الهم فالهم ملاحظه کنیم بهتر است از اینک بنشینیم و مذاکره کنیم که صد تومان یا کمتر بفلان کس وظایف داده شود اینها اهمیت ندارد که وقت خودمانرا ضایع کنیم .

معزز الملک - چند فقره تلگرافات تبریک عید رسیده اسامی آنها قرائت میشود از معمره بامضای بهاءالدوله - ایضاً از معمره از شیخ خزعل خان - از گروس انجمن ولایتی آنجا - از انجمن ناصری زردشتیان - راپورت کمیسیون عرایض و مرخصی قرائت گردید .

رئیس - یک لایحه متحدالآلی بوزارت خانه ها نوشته شده است عرض این است که نتیجه اقدامات خودشانرا بمجلس ارائه بدهند شروع بقرائت بودجه مجلس گردید

کابینه [۴] نفر دارالانشاء [۱۷] نفر دایره صورت مجلس نویس و تمهید نویس [۷] نفر جمع کل یک ماهه [۷۸۵۰] قران [اصلاح کمیسیون محاسبات نیز قرائت شد]

ارباب کیخسرو - البته در نظر آقایان هست که تقریباً سه ماه قبل از این بودجه بمجلس تقدیم شده است و چون از طرف مجلس تکلیفی معین نشده تمام حقوق بهمان ترتیبی که در بودجه نوشته شده بود داده شده است و این تغییریرا که کمیسیون محاسبات داده است بنده وقتی می بینم کابینه مجلس و کابینه سایر وزارتخانه ها خیلی تفاوت است مدیر های اداره

آنها از هر اداره حقوقشان از مدیر های ادارات این کابینه بیشتر بوده اگر بگویند این تفاوت حقوق برای این است که وزارتخانه ها کارشان بیشتر بوده است عرض میکنم رئیس دارالانشاء یامعاون آن کارش اگر زیاد تر نباشد کمتر نخواهد بود در وزارت داخله رئیس کابینه را صد تومان و معاونش را شصت تومان و در وزارت عدلیه که خیلی کم نوشته است هفتاد و پنج تومان در وزارت جنگ یکصد و پنجاه تومان نوشته کمیسیون صد تومان معین کرده بنده هیچ فرقی نمی بینم که اینقدر کسر شده است غرض عرض بنده این است که بهمین ترتیبی که نوشته شده پرداخته هم شده است تا برای نمایندگان چه اقتضا فرماید .

دکتر اسمعیل خان - وقتیکه بودجه وزارتخانه ها بمجلس آمد هر چه تکرار کردیم که آنچه خرج نشده است بمجلس نیاید فقط صورت آنچه خرج شده است داده شود که مجلس تصویب نماید و در بودجه نانی که در آنجه بمجلس پیشنهاد خواهد شد تغییرات لازم داده خواهد شد اینجا هم بنده یاد آوری می کنم که آنچه خرج نشده است از آنجا که نشود این بود که در بودجه خودمان بملاحظات این طور که پیشنهاد در کمیسیون تصویب شده است و بعد در بودجه نانی که تغییر لازمی شود ممکن است پیشنهاد کنیم که کمیسیون در آن باب مذاکره بکند و تجدیدنظری بنماید اگر دید فرقی دارد با ترتیب سایر ادارات آنچه را صلاح بداند پیشنهاد کند تا مجلس رأی بدهد .

فهیم الملک - این توضیحی را که آقای دکتر اسمعیل خان دادند واضح کرد که در این تفاوت قرار دادن کمیسیون یک قدری بی اعتدالی کرده است تفاوتی بین اینجا و سایر جاها نیست و همانطور که گفته شد بین منشی اینجا و منشی یک وزارتخانه و این طوریکه می فرمایند بی اعتدالی شده است .

افتخار الواعظین - بنده در این فرمایشات آقایان موافقم ولی این نکته را می خواهم یاد آوری کنم در غره شهر ربیع المولود تمام مدیر های دارالانشاء و بیشتر از اعضاء دارالانشاء عریضه دادند بمجلس و آمد بکمیسیون عرایض و از کمیسیون عرایض بکمیسیون محاسبات رجوع دادیم بنده عرض میکنم کمیسیون محاسبات تحقیق و تقیض کامل نکرده است و فرفته است بدارالانشاء که ملاحظه کند خط کی بهتر است و زحمت کدام بیشتر است و کمی بیشتر کار میکند و از صبح می آید و تا یک یادوساعت از شب گذشته مشغول کار است بنده عقیده ام اینست که اعضاء دارالانشاء در مسئله مواجب و حقوق خودشان خیلی بیچاره واقع شده اند .

دکتر اسمعیل خان - تکلیف کمیسیون این نیست که برود بدارالانشاء ببیند کدام منشی خطش بهتر است و کدام بیشتر کار میکنند و زحمت میکنند همانطوریکه یاد آوری کردم عرض کردم که باید صورت عمل شده را بفرستند این چیزی است که اداره مباشرت عمل کرده است و در بودجه آنجه که پیشنهاد خواهد کرد ملاحظات خود را میکند و به کمیسیون محاسبات هم تجدیدنظری کرده رأی خود را اظهار میکند .

میرزا هر قلیخان - اولاً صورت این بودجه در هیئت رئیسه نوشته شد و دادند بداراله مباشرت و در آنجا اصلاحی شده بود بعد آمد بکمیسیون